

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมในการทำงาน
กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ
โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร

นางสาววิไลพร มณีพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปี การศึกษา 2539

ISBN 974-635-287-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, WORK ENVIRONMENT
AND SELF-DIRECTED LEARNING READINESS OF STAFF NURSES
IN GOVERNMENTAL HOSPITALS,
BANGKOK METROPOLIS**

Miss Wilaiporn Maneepan

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science
Nursing Administration Program
Graduate School
Chulalongkorn University
Academic Year 1996
ISBN 974-635-287-3**

วิไลพร มณีพันธ์ : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมในการทำงานกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร (RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, WORK ENVIRONMENT AND SELF-DIRECTED LEARNING READINESS OF STAFF NURSES IN GOVERNMENTAL HOSPITALS, BANGKOK METROPOLIS) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พ.ต.ต.หญิง พวงเพ็ญ ชูณหปราณ, 167 หน้า. ISBN 974-635-287-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร เปรียบเทียบความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน สถานภาพสมรส และสังกัด หากความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมในการทำงาน กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ และศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวทำนายความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ กลุ่มตัวอย่างคือพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร จำนวน 470 คน โดยการสุ่มแบบระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการทำงาน และแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีค่าความเที่ยง 0.94 และ 0.96 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการโดยรวม และด้านการเปิดโอกาสตนเองในการเรียนรู้ ด้านการมองอนาคตในแง่ดี ด้านความรักในการเรียนรู้ และด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองอยู่ในระดับสูง ส่วนด้านมโนคติของตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสามารถใช้ทักษะทางการศึกษาหาความรู้ และด้านความคิดริเริ่มและอิสระในการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง
2. พยาบาลประจำการที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพยาบาลประจำการที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าค่าเฉลี่ยของพยาบาลประจำการที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ส่วนพยาบาลประจำการที่มีอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน สถานภาพสมรส และสังกัด แตกต่างกัน มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่แตกต่างกัน
3. ระดับการศึกษาและสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .16$ และ $.46$ ตามลำดับ) ส่วน อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และสถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ
4. ตัวแปรที่ร่วมกันทำนายความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ สภาพแวดล้อมทางจิตใจด้านความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านความมีอิสระในการทำงาน สภาพแวดล้อมทางสังคมด้านการสนับสนุน ด้านสัมพันธภาพ และระดับการศึกษา สามารถร่วมกันทำนายความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการได้ร้อยละ 43.96 ได้ สมการทำนายดังต่อไปนี้

$$Z = .5906 \text{ SELF} + .2025 \text{ AUTO} + .2021 \text{ SUPP} + .1405 \text{ REL} + .0693 \text{ EDU}$$

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C 786518 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD: SELF-DIRECTED LEARNING READINESS/WORK ENVIRONMENT/

STAFF NURSES, WILAIORN MANEEPAN : RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, WORK ENVIRONMENT AND SELF-DIRECTED LEARNING READINESS OF STAFF NURSES IN GOVERNMENTAL HOSPITALS, BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. POLICE MAJOR PAUNGPHEN CHOONHAPRAN, Ph.D. 167 pp. ISBN 974-635-287-3

The purposes of this study were to study the self-directed learning readiness of staff nurses in governmental hospitals, Bangkok Metropolis, to compare self-directed learning readiness classified by age, education, experience, marital status and organizations and to investigate the relationships between personal factors and work environment with self-directed learning readiness of staff nurses, and to determine variables which predict self-directed learning readiness of staff nurses. The samples consisted of 470 staff nurses working in governmental hospitals, Bangkok Metropolis, selected by systematic random sampling technique. The research instruments developed by the researcher were work environment and self-directed learning readiness questionnaires. The reliability of the two questionnaires were 0.94 and 0.96 consecutively. The data was analyzed by using stepwise multiple regression analysis. The major findings were as follows :

1. Overall scores of self-directed learning readiness, and only of the items on openness to learning opportunities, positive orientation to the future, love of learning and informed acceptance of responsibility for one's own learning of staff nurses were at high level. Other aspects as of self concept as an effective learner, creativity, ability to use basic study skills and problem solving skills, and initiative and independence in learning were at moderate level.

2. There was statistically significant different at the .05 between the mean score of self-directed learning readiness and education background. The mean scores of those with higher degree background was higher than those with bachelor level. However, there was no significant different at the .05 when classified by age , experience, marital status and organizations.

3. There were positively significant relationships between education, work environment and self-directed learning readiness of staff nurses ($r = .16$ and $.46$ respectively) at .05 level. There were no significant relationship between age, experience , marital status and self-directed learning readiness of staff nurses.

4. The variables that could predict self-directed learning readiness of staff nurses were self development, autonomy, support, relationship and education and their effects were significant at .05 level. The predictors accounted for 43.96 percent ($R^2 = .4396$) of the variences. The function derived from the analysis was as follows :

$$Z = .5906 \text{ SELF} + .2025 \text{ AUTO} + .2021 \text{ SUPP} + .1405 \text{ RELA} + .0693 \text{ EDU}$$

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์

สาขาวิชา..... การบริหารการพยาบาล

ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ โดยได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พ.ศ.ต.หญิง พวงเพ็ญ ชูหมหปราม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้เสียสละเวลาอันมีค่าของท่าน ในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และให้กำลังใจเสมอมา ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นที่สุด และขอกราบขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้ ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาศักดิ์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ไร่ไพฑูรย์สวัสดิ์ ณ อรุณยา ที่กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับสถิติที่ใช้ในการวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลและหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลทั้ง 8 แห่ง ที่ให้ความช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการทดลองใช้เครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนพยาบาลประจำการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ที่ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถาม และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาเอื้อเฟื้อเงินทุนบางส่วนในการทำวิจัยนี้

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ พี่น้อง เพื่อน ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ในตึกสัถยกรรมไฟไหม้น้ำร้อนลวก วชิรพยาบาล ที่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย เสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

วิไลพร มณีพันธ์

สารบัญ

ช

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ

บทที่

1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
	แนวเหตุผลและสมมติฐานของการวิจัย.....	7
	ขอบเขตของการวิจัย.....	10
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	11
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	15
2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
	การเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	17
	ปัจจัยส่วนบุคคลกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	34
	สภาพแวดล้อมในการทำงานกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	38
	พยาบาลประจำการกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	50
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	64
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	64
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
	ความตรงและความเที่ยงของเครื่องมือ.....	69
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	93
สรุปผลการวิจัย.....	94
อภิปรายผลการวิจัย.....	96
ข้อเสนอแนะ.....	106
รายการอ้างอิง.....	108
ภาคผนวก.....	116
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือขอความร่วมมือ.....	117
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	122
ภาคผนวก ค สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	142
ภาคผนวก ง ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน สภาพแวดล้อมในการทำงาน และความพร้อมในการ เรียนรู้ด้วยตนเอง จำแนกตามรายชื่อ.....	151
ประวัติผู้วิจัย.....	167

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรพยาบาลประจำการ และกลุ่มตัวอย่างในโรงพยาบาล ในสังกัดต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร.....	66
2 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามสภาพแวดล้อมในการทำงาน และ ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง.....	71
3 จำนวนและร้อยละของพยาบาลประจำการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน สถานภาพสมรสและ สังกัด.....	77
4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนสภาพแวดล้อมในการทำงาน จำแนกตามรายคืนและ โคอรวม.....	79
5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการ จำแนกตามรายคืนและ โคอรวม.....	80
6 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของพยาบาลประจำการ จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ใน การทำงาน สถานภาพสมรส และสังกัด.....	81
7 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของพยาบาลประจำการ เป็นรายคู่ โคยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's method) จำแนกตามระดับการศึกษา.....	83
8 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้าน สภาพแวดล้อมในการทำงานกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ พยาบาลประจำการ.....	84
9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้าน สภาพแวดล้อมในการทำงานกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ พยาบาลประจำการ เป็นรายคืน.....	86

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
10	88
11	91
12	152
13	153
14	154
15	156
16	157
17	158

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
18	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยตนเองด้านการเปิดโอกาสตนเองในการเรียนรู้ จำแนกตามรายชื่อ..... 159
19	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยตนเองด้านมโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ จำแนกตามรายชื่อ..... 160
20	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยตนเองด้านความคิดริเริ่ม และอิสระในการเรียนรู้ จำแนกตามรายชื่อ..... 161
21	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยตนเองด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง จำแนกตามรายชื่อ..... 162
22	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยตนเองด้านความรักในการเรียนรู้ จำแนกตามรายชื่อ..... 163
23	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยตนเองด้านความคิดสร้างสรรค์ จำแนกตามรายชื่อ..... 164
24	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยตนเองด้านการมองอนาคตในแง่ดี จำแนกตามรายชื่อ..... 165
25	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ ด้วยตนเองด้านความสามารถใช้ทักษะทางการศึกษาหาความรู้ และทักษะ การแก้ปัญหา จำแนกตามรายชื่อ.....166

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

1

กรอบแนวคิดในการวิจัย.....

63